

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Rzeszów, dnia 13 grudnia 2023 r.

Poz. 5733

ROZSTRZYGNIĘCIE NADZORCZE NR P-II.4131.2.282.2023 WOJEWODY PODKARPACKIEGO

z dnia 12 grudnia 2023 r.

Działając na podstawie art.85, 86 i 91 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn.zm.) oraz art. 96 ust.2 i 4 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023r. poz.901 z późn.zm.) **STWIERDZAM NIEWAŻNOŚĆ** uchwały Nr LIII/421/2023 Rady Gminy Przeworsk z dnia 8 listopada 2023r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania na świadczenia w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028.

Uzasadnienie

W dniu 8 listopada 2023r. Rada Gminy Przeworsk podjęła przedmiotową uchwałę Nr LIII/421/2023 wskazując w podstawie prawnej art. 96 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej w związku z uchwałą Nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028 (M.P. z 2023r. poz. 881). W § 1 uchwały rada zawarła zapis, że: „nie żąda się zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób i rodzin wymienionych w Uchwale Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028 (M.P. z 2023r. poz. 881), jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej, dochód osoby w rodzinie lub dochód rodziny nie przekracza wysokości 200% kryterium dochodowego, o którym mowa w art.8 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej”. W ocenie organu nadzoru ww. zapis uchwały w sposób istotny narusza prawo. W tym miejscu wymaga zaznaczenia, że 23 sierpnia 2023r. Rada Ministrów przyjęła Uchwałę Nr 149 w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024–2028, który wejdzie w życie 1 stycznia 2024r Program "Posiłek w szkole i w domu" zapewnia pomoc zarówno dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji, jak i osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach. Program finansowany jest ze środków budżetu państwa oraz środków własnych jednostek samorządu terytorialnego. Zgodnie z powołanym w podstawie prawnej uchwały art. 96 ust.4 ustawy o pomocy społecznej rada gminy określa, w drodze uchwały, zasady zwrotu wydatków za świadczenia z pomocy społecznej, o których mowa w ust. 2, będących w zakresie zadań własnych. W myśl art.96 ust.2 ustawy o pomocy społecznej wydatki na usługi, pomoc rzeczową, posiłki, zasiłki na ekonomiczne usamodzielnienie, zasiłki okresowe i zasiłki celowe przyznane pod warunkiem zwrotu podlegają zwrotowi w części lub całości, jeżeli dochód na osobę w rodzinie osoby zobowiązanej do zwrotu wydatków przekracza kwotę kryterium dochodowego. Zdaniem organu nadzoru przepis ten nie stanowi podstawy prawnej dla rady gminy do podjęcia uchwały w sprawie zasad zwrotu wydatków objętym rządowym programem „Posiłek w domu i szkole”, gdyż wydatki te nie są przyznawane pod warunkiem zwrotu. Ustawa o pomocy społecznej w sposób szczegółowy określa, które wydatki i w jakich przypadkach są przyznawane pod warunkiem zwrotu, a do takich nie należy finansowanie posiłków przeznaczonych dla osób, których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego. Ponadto z natury rzeczy posiłki wydawane są bezpłatnie osobom, których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego, natomiast pozostałym osobom - odpłatnie. Niezależnie od powyższego literalna wykładnia art. 96 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej wskazuje,

że jest on jedynie podstawą do określenia zasad zwrotu wydatków na wskazane świadczenia z pomocy społecznej powiązanych z kryterium dochodowym. Pod pojęciem zasad zwrotu wydatków kryje się natomiast określenie podmiotów zobowiązanych do zwrotu, wskazanie kryteriów w oparciu o które ten zwrot ma nastąpić i w jakiej części (zgodnie z uzasadnieniem wyroku WSA w Rzeszowie z dnia 10 lipca 2019r. sygn. akt II SA/Rz 339/19) .Natomiast w ramach tej delegacji ustawowej rada gminy nie jest upoważniona do określania w uchwale przypadków zwolnienia od obowiązku zwrotu czy też dochodzenia lub niedochodzenia zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku czy też za udzielone świadczenie rzeczowe w postaci produktów żywnościowych. Należy zauważyć, iż akt prawa miejscowego ustanowiony w wykonaniu art. 96 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej ma być podstawą, w oparciu o którą będzie procedować właściwy organ oraz decydować w przedmiocie zwrotu wydatków na świadczenia pomocy społecznej. Zwrot wydatków jest odmienną instytucją aniżeli odstąpienie, umorzenie, odroczenie czy rozłożenie na raty w przedmiocie wydatków na udzielone świadczenia oraz z tytułu nienależnie pobranych świadczeń. Ustawodawca rozróżnia te instytucje poprzez odrębne ich regulacje w art. 96 ust. 4 i art. 104 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej. Przyznana radzie gminy kompetencja prawodawcza nie może dotyczyć określenia zasad odroczenia spłaty, zasad zastosowania ulg, w tym rozdzielenia na raty czy odstąpienia od żądania zwrotu. W wyroku z dnia 10.07.2019r. sygn. akt II SA/Rz 339/19 – Wojewódzki Sąd Administracyjny w Rzeszowie stwierdził m.in. „Norma kompetencyjna zrekonstruowana na podstawie art. 96 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej upoważnia do określenia w drodze uchwały rady gminy zasad zwrotu wydatków poniesionych na świadczenia z pomocy społecznej, o których mowa w art. 96 ust. 2. W oparciu o tę normę nie można natomiast konstruować przepisów kształtujących możliwość ubiegania się o przyznanie ulgi w postaci zwolnienia od żądania zwrotu takich wydatków. W tej materii za kompletne i nie podlegające normatywnej ekstensji należy uznać przepisy ustawy o pomocy społecznej, a w szczególności art. 104 ust. 4”. W tym miejscu należy podkreślić, że powyższe stanowisko zostało zaaprobowane również w innym wyroku wydanym przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Rzeszowie dnia 04.10.2023r., sygn. akt II SA/Rz 536/23. W uzasadnieniu zajętego stanowiska Sąd wyraźnie wskazał ponadto, że: „, przepis art. 96 ust 4 ustawy o pomocy społecznej nie może stanowić dla gminy podstawy prawnej do podjęcia uchwały w sprawie zasad zwrotu wydatków objętych rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” z tego względu, że z żadnego przepisu uchwały RM Nr 140 z dnia 15.10.2018r. nie wynika, że wydatki te są przyznawane pod warunkiem zwrotu. Zatem brak podstaw prawnych, aby zasady zwrotu wydatków za świadczenia z pomocy społecznej, o których mowa w art. 96 ust 2 ustawy, będących w zakresie zadań własnych gminy, rozciągać na pomoc udzieloną w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” Z tych powodów organ nadzoru uznał, iż zapis § 1 zakwestionowanej uchwały wykracza poza zakres upoważnienia ustawowego zawartego w art. 96 ust. 2 i 4 ustawy o pomocy społecznej, co stanowi istotne naruszenie prawa. W tym stanie rzeczy, stwierdzenie nieważności uchwały Nr LIII/421/2023 Rady Gminy Przeworsk z dnia 8 listopada 2023r. stało się konieczne i jest w pełni uzasadnione. Na rozstrzygnięcie nadzorcze służy skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie ul. Kraszewskiego 4A za pośrednictwem Wojewody Podkarpackiego w terminie 30 dnia od daty jego otrzymania.

z up. WOJEWODY
PODKARPACKIEGO
Zastępca Dyrektora Wydziału
Prawnego i Nadzoru

Małgorzata Wąsacz